

DE WERKSLEUTEL

NT2, vaktaal en
competenties

TINKA MAKASKE
& NOORTJE BOS

uitgeverij
coutinho

DE WERKSLEUTEL

NT2, vaktaal en competenties

Tinka Makaske

Noortje Bos

uitgeverij | **C**
coutinho

bussum 2022

www.coutinho.nl/werksleutel

Met de code in dit boek heb je toegang tot je online studiemateriaal.
Dit materiaal bestaat uit:

- » video's
- » basiswoorden bij elk thema
- » vaktaalwoorden bij thema 2 en 3
- » zinnen om na te zeggen
- » teksten
- » verwerkingsopdrachten en formulieren bij de praktijkopdrachten
- » een portfolio voor de praktijkopdracht bij elk thema
- » antwoorden op de oefeningen uit het boek
- » thema 10, over empowerment

Om je studiemateriaal te activeren heb je onderstaande code nodig. Ga naar www.coutinho.nl/werksleutel en volg de instructies.

VOORWOORD

Voor je ligt *De werksleutel*. Deze methode helpt bij taalvaardigheden en werknemerscompetenties op de werkvloer. Wij, Tinka en Noortje, werken in het NT2-onderwijs en maken geregeld zelf portfolio's of werkboeken gericht op de branche waar onze cursisten in werken. Onze wens was om onze expertise, ervaring en ideeën samen te voegen in één methode. Dat is gelukt!

Je gaat vakgericht aan de slag met de taal. Je leert bijvoorbeeld gesprekken voeren, vaktaal, omgaan met collega's en je bereidt je stap voor stap voor op de praktijkopdracht. Ons advies: **gebruik de werkvloer als leervloer**. Deze methode in combinatie met de leervloer helpt je je werknemerscompetenties te verbeteren en stappen te maken naar de toekomst.

Voordat we samen deze methode schreven, kenden wij elkaar niet. We zijn aan elkaar gekoppeld door Uitgeverij Coutinho en dit bleek een goede match! We vullen elkaar perfect aan en hebben heel veel plezier gehad tijdens het schrijven van deze methode. Tegelijkertijd hebben we heel veel geleerd, bijvoorbeeld hoe belangrijk een goede samenwerking is. We hebben over elke competentie goed nagedacht en alle competentiechecks zelf gedaan; ook wij kunnen werken aan onze eigen werknemerscompetenties. ;)

We willen graag onze werkgevers NLtraining en TopTaal bedanken. Daarnaast ook veel dank aan onze collega's voor tips, tijd en advies, en onze vrienden, familie en geliefden voor alle tijd en steun. Als laatste bedanken we graag Uitgeverij Coutinho voor het vertrouwen, de begeleiding en het geduld.

We wensen de cursisten, docenten, adviseurs en werkgevers heel veel plezier met *De werksleutel*!

Tinka Makaske & Noortje Bos
Amsterdam/Zaandam, zomer 2022

INHOUD

Leeswijzer	11
1 Praten over jezelf	15
1.1 Video	15
1.2 Competenties	16
1.3 Woorden	16
1.4 Zinnen	21
1.5 Gesprekken	23
1.6 Verdieping	25
1.7 Tekst	28
1.8 Praktijkopdracht	33
1.9 Competentiecheck	36
2 Je functie en taken	37
2.1 Video's	37
2.2 Competenties	37
2.3 Woorden	38
2.4 Zinnen	43
2.5 Gesprekken	45
2.6 Verdieping	45
2.7 Tekst	48
2.8 Praktijkopdracht	51
2.9 Competentiecheck	54
3 De werkplek, materialen en middelen	55
3.1 Video's	55
3.2 Competenties	55
3.3 Woorden	56
3.4 Zinnen	60
3.5 Gesprekken	61
3.6 Verdieping	62
3.7 Tekst	66
3.8 Praktijkopdracht	69
3.9 Competentiecheck	73

4	Collega's	75
4.1	Video's	75
4.2	Competenties	75
4.3	Woorden	76
4.4	Zinnen	79
4.5	Gesprekken	81
4.6	Verdieping	84
4.7	Tekst	87
4.8	Praktijkopdracht	90
4.9	Competentiecheck	93
5	Werkinstructies en werkoverdracht	95
5.1	Video	95
5.2	Competenties	95
5.3	Woorden	96
5.4	Zinnen	98
5.5	Gesprekken	100
5.6	Verdieping	103
5.7	Tekst	106
5.8	Praktijkopdracht	110
5.9	Competentiecheck	113
6	Veiligheid en gezond werken	115
6.1	Video's	115
6.2	Competenties	115
6.3	Woorden	116
6.4	Zinnen	120
6.5	Gesprekken	121
6.6	Verdieping	123
6.7	Tekst	125
6.8	Praktijkopdracht	130
6.9	Competentiecheck	133
7	Omgaan met moeilijke situaties	135
7.1	Video's	135
7.2	Competenties	135
7.3	Woorden	136
7.4	Zinnen	141
7.5	Gesprekken	142
7.6	Verdieping	145

	7.7	Tekst	148
	7.8	Praktijkopdracht	149
	7.9	Competentiecheck	157
8		Zaken en regels die bij je werk horen	159
	8.1	Video's	159
	8.2	Competenties	159
	8.3	Woorden	160
	8.4	Zinnen	166
	8.5	Gesprekken	167
	8.6	Verdieping	169
	8.7	Tekst	171
	8.8	Praktijkopdracht	173
	8.9	Competentiecheck	176
9		Je toekomst	177
	9.1	Video's	177
	9.2	Competenties	177
	9.3	Woorden	178
	9.4	Zinnen	182
	9.5	Gesprekken	183
	9.6	Verdieping	184
	9.7	Tekst	186
	9.8	Praktijkopdracht	190
	9.9	Competentiecheck	191
10		Empowerment	
		Dit extra thema vind je op de website bij dit boek:	
		www.coutinho.nl/werksleutel	

LEESWIJZER

Welkom bij *De werksleutel*! Hier leggen we uit hoe deze methode werkt.

Op de website bij dit boek kun je de uitleg als video bekijken:

www.coutinho.nl/werksleutel

Je moet vaak naar de website, bijvoorbeeld voor de video's bij de thema's. Je ziet dan dit icoon:

Je moet ook naar de website voor bestanden, bijvoorbeeld de basiswoorden. En voor de praktijkopdracht. Je ziet dan dit icoon:

De thema's

PRATEN OVER JEZELF

1

Dit ga je leren

- » jezelf voorstellen
- » contact maken met nieuwe collega's
- » ontdekken welke beleefdheidsvormen er zijn op de werkvloer
- » praten over jezelf en je werk

Dit is de praktijkopdracht (zie 1.8)

- » Je gaat luisteren en kijken naar collega's of mensen uit je buurt.
- » Je gaat een gesprek voeren met een collega, vriend(in) of familielid. Je gaat iets over jezelf vertellen.

Aan het begin van elk thema lees je **wat je gaat leren**, en **wat de praktijkopdracht is**. De praktijkopdracht is de laatste en belangrijkste opdracht van het thema.

Je werkplek is je leerplek

» Deze werkplek gebruik ik bij dit thema:

» Heb je geen werk? Gebruik dan een toekomstige werkplek of werkplek in je buurt:

Vul hier een werkplek in. Deze werkplek gebruik je bij alle opdrachten van het thema.

1.1 Video

In de **Video's** worden de competenties duidelijk.

Bekijk de video op de website: www.coutinho.nl/werksleutel

1.2 Competenties

De **Competenties** vul je in aan het begin en einde van elk thema.

Competentie	Video	Belangrijk	Einde thema
Ik kan non-verbaal contact maken (oogcontact maken, een hand geven, open houding).			
Ik kan iemand groeten en gedag zeggen.			
Ik kan mezelf voorstellen.			

1.3 Woorden

Bij **Woorden** oefen je met de woorden van het thema, en met je eigen vaktaalwoorden. Je maakt bijvoorbeeld een woordspin, speelt woordenbingo of verboden woord, vult zinnen aan, of doet een clusteroefening.

Dit is zo'n clusteroefening:

Oefening 6

Bekijk de basiswoorden van dit thema nog een keer.

Zet de woorden in de juiste kolom.

Ken je een woord niet? Praat met een medecursist of gebruik je telefoon.

Dit hoort bij mezelf voorstellen	Dit hoort bij mijn werk	Dit hoort bij gedrag en lichaamshouding
groeten	taken	oogcontact

De basiswoorden staan op de website bij dit boek: www.coutinho.nl/werksleutel

1.4 Zinnen

Bij **Zinnen** oefen je met voor- en nazeggen van zinnen. Je let dan heel goed op je toon, tempo, ritme en uitspraak.

Oefening 14

- a** Luister naar de zinnen die de docent zegt. Of luister naar de zinnen op de website bij dit boek.

De eerste oefening kan met de docent. Maar je kan de zinnen ook op de website luisteren!

- b** Doe de oefening nog een keer met een medecursist.
Lees de zinnen voor. De medecursist herhaalt ze. Wissel daarna van rol.
Neem de oefening op met jullie telefoons. Dan kunnen jullie de opnames thuis terugluisteren.

Bij de eerste oefening neem je ook je eigen stem op. Luister goed en verbeter jezelf.

1.5 Gesprekken

Bij **Gesprekken** gebruik je de woorden en zinnen die je hebt geleerd. Je gaat veel met elkaar praten en oefenen.

1.6 Verdieping

Bij Verdieping ga je aan de slag met de vorm en het gebruik van de taal. Je verdiept je in de taal.

- » **Iets bekends:** dit weet je al en kun je nu herhalen.
- » **Iets nieuws:** dit is nieuw en ga je oefenen.
- » **Iets bijzonders:** dit is leuk of handig om te weten.

1.7 Tekst

Bij **Tekst** oefen je met lezen en schrijven van tekst, bijvoorbeeld een e-mail of een instructie.

1.8 Praktijkopdracht

Nu ga je aan de slag met de **Praktijkopdracht**!

- **voorstudie:** Je weet wat je moet doen. Je bereidt je voor.
- **oefenen:** Je oefent, bijvoorbeeld met een rollenspel.
- **uitvoeren:** Je doet de opdracht op je werk, of in je buurt of klas.
- **terugkijken:** Je maakt verwerkingsopdracht en bespreekt dit met je medecursisten.

De verwerkingsopdracht en andere bestanden, bijvoorbeeld opnames, upload je in het online portfolio van het thema op de website.

1.9 Competentiecheck

Bij Competentiecheck ga je terug naar 2. Vul in: wat heb je nu geleerd?

Einde thema
✓
✓

De website bij het boek

www.coutinho.nl/werksleutel

- » Bij elk thema:
 - de **video's**, met teksten;
 - de **basiswoorden**;
 - de **zinnen** van 4, om na te zeggen;
 - de **teksten** voor de tekstoefeningen;
 - de **verwerkingsopdrachten** en **formulieren** bij de praktijkopdrachten;
 - een **portfolio** waarin je de bestanden voor de praktijkopdracht van het thema kan uploaden.
- » Een **video** van deze leeswijzer.
- » **Vaktaalwoorden** bij thema 2 en 3 voor de branches productie/logistiek/transport, horeca, kantoor/administratief, bouw, techniek schoonmaak/facilitair, agrarisch/buitenwerk, detailhandel/dienstverlening en zorg.
- » De **antwoorden** op de oefeningen uit het boek.
- » **Thema 10**, over empowerment: dit extra thema helpt je je taalvaardigheid en zelfvertrouwen verder te versterken.
- » Docenten kunnen een docentenhandleiding en woordkaartjes voor een aantal oefeningen aanvragen.

PRATEN OVER JEZELF

1

Dit ga je leren

- » jezelf voorstellen
- » contact maken met nieuwe collega's
- » ontdekken welke beleefdheidsvormen er zijn op de werkvloer
- » praten over jezelf en je werk

Dit is de praktijkopdracht (zie 1.8)

- » Je gaat luisteren en kijken naar collega's of mensen uit je buurt.
- » Je gaat een gesprek voeren met een collega, vriend(in) of familielid. Je gaat iets over jezelf vertellen.

Je werkplek is je leerplek

- » Deze werkplek gebruik ik bij dit thema:

-
- » Heb je geen werk? Gebruik dan een toekomstige werkplek of werkplek in je buurt:
-

1.1 Video

Bekijk de video van dit thema. Je vindt die op de website bij dit boek. Iwan stelt zich voor en vertelt iets over zijn werk.

Oefening 1

Voer met medecursisten een gesprek over de video: wat heb je gezien en gehoord?

1.2 Competenties

In de video zie je competenties en kwaliteiten. Dit zijn dingen die jij kunt.

Oefening 2

Kruis aan welke competenties je in de video hebt gezien.

Kruis ook aan welke competenties je belangrijk vindt.

De laatste kolom vul je aan het eind van dit thema in.

Competentie	Video	Belangrijk	Einde thema
Ik kan non-verbaal contact maken (oogcontact maken, een hand geven, open houding).			
Ik kan iemand groeten en gedag zeggen.			
Ik kan mezelf voorstellen.			
Ik kan iets vertellen over mezelf (mijn huis, woonplaats, leeftijd).			
Ik kan iets vertellen over mijn werk.			
Ik kan zeggen dat ik iets niet begrijp.			
Ik kan vertellen bij welke sector of branche mijn werk hoort.			
Ik kan vertellen wat ik leuk en minder leuk vind aan mijn werk.			
Ik kan vertellen wat ik goed kan en wat ik minder goed kan op mijn werk.			

1.3 Woorden

Oefening 3

Bekijk de basiswoorden van dit thema op de website bij dit boek.

Ken je ze allemaal?

Oefening 4

Lees de tekst van de video van dit thema. Je vindt die op de website bij dit boek. Bekijk de video eventueel nog een keer.

Welke woorden ken je niet? Schrijf ze op en zoek de betekenis op.

Oefening 5

Welke woorden zijn belangrijk voor jouw werkplek? Deze woorden horen bij jouw branche of sector. Dit noemen we vaktaal.

Kruis jouw vaktaal aan of schrijf het woord op.

Tip: Vraag een collega op je werkplek naar deze woorden.

Mijn vaktaal

De leidinggevende:

- ☐ baas
- ☐ chef
- ☐ manager
- ☐ leidinggevende
- ☐ voorman
- ☐ leermeester
- ☐ anders: _____

Het werkrooster:

- ☐ werkschema
- ☐ werkrooster
- ☐ planning
- ☐ werkoverzicht
- ☐ dienstrooster
- ☐ anders: _____

Jouw functie: _____

Jouw branche/sector: _____

Jouw werkplek: _____

Oefening 6

Bekijk de basiswoorden van dit thema nog een keer.

Zet de woorden in de juiste kolom.

Ken je een woord niet? Praat met een medecursist of gebruik je telefoon.

Dit hoort bij mezelf voorstellen	Dit hoort bij mijn werk	Dit hoort bij gedrag en lichaamshouding
groeten	taken	oogcontact

Oefening 7

Speel woordenbingo.

Bekijk de woorden in de tabel hierna. Bekijk de video van dit thema nog een keer.

Hoor je een van deze woorden? Streep het door.

Wie als eerste alle woorden heeft gehoord, roept: 'Bingo!'

werkkleding	functie	werkervaring
afdeling	collega	opleiding
werkplaats	achtergrond	leidinggevende

Oefening 8

Welke woorden horen bij de zin?

Kies uit: **feedback geven** – **taken** – **jezelf voorstellen** – **branche/sector** – **onbeleefd** – **werkrooster**

3 Getver! Heb jij die smerige koffie gemaakt? Bah!

4 Ik vind dat jij heel goede e-mails schrijft. Ze zijn heel netjes en beleefd.

- 5 Wat raar! Op het bord staat dat ik maandag en dinsdag moet werken, maar in mijn agenda staat iets anders.

- 6 Mijn hele familie werkt in de zorg. Mijn vader is arts, mijn broer is verpleegkundige en mijn moeder is tandarts.

- 7 Ik maak alle kantoren schoon. Ik maak de bureaus schoon, ik leeg de prullenbakken en ik geef de planten water.

- 8 Hoi, ik ben Nadia, ik ben 28 jaar en ik kom uit Almelo.

Oefening 9

Stel de vragen aan je medecursist. Schrijf het antwoord op.

- 1 Hoi, ben jij onze nieuwe collega? Wie ben jij?

- 2 Wat zijn je hobby's?

- 3 Hoe oud ben je?

- 4 Waar woon je?

- 5 Welk werk ga je doen? Welke functie?

6 Heb je veel werkervaring? Hoeveel?

7 Wat zijn jouw taken op het werk?

8 Op welke dagen werk je?

9 Heb je een opleiding gedaan?

Oefening 10

Speel het spel Verboden woord.

Kies een woord uit de basiswoorden van dit thema en omschrijf wat het betekent. Je mag het woord niet zeggen.

Een medecursist moet het woord raden.

Voorbeeld:

Op dit papier staat wanneer ik moet werken (het werkrooster).

Oefening 11

Bekijk samen de woorden die je hebt opgeschreven of aangekruist bij oefening 5 bij Mijn vaktaal.

Speel nog een keer Verboden woord met een medecursist, nu met deze woorden.

Kunnen jullie elkaars woorden raden?

Oefening 12

Wil je extra oefenen met de woorden van 1.3? Oefen de basiswoorden thuis of in de les met Quizlet. Je vindt ze op de website bij dit boek.

1.4 Zinnen

Oefening 13

- a** Luister naar de zinnen die de docent zegt. Of luister naar de zinnen op de website bij dit boek.

Let op de toon en het tempo. Herhaal de zinnen. Vervang de *cursieve woorden* door je eigen woorden.

- 1 Goedemorgen.
- 2 Ik ben je nieuwe collega.
- 3 Ik wil me graag even voorstellen, ik ben *Iwan*.
- 4 Dit is mijn eerste werkdag.
- 5 Kunt u mij helpen?
- 6 Waar moet ik mij melden?
- 7 Hoi, wie ben jij?
- 8 Ik ben *Iwan*. Ik ben 33 jaar en ik woon in *Abbekerk*.
- 9 Ik ben geboren in *Doetinchem*.
- 10 Ik werkte vroeger bij *Zaandam Bouw*.
- 11 Ik ben goed in *schilderen*.
- 12 Ik ben nog niet zo goed in *stuken*.
- 13 Ik vind *schilderen* leuk.
- 14 Ik vind *vroeg opstaan* niet zo leuk.
- 15 Hoe vaak werk je?
- 16 Ik werk *drie dagen per week*. Ik werk op *dinsdag, woensdag en vrijdag*.
- 17 Elke dag werk ik *acht uur*.
- 18 Leuk om je te ontmoeten.
- 19 Hoe gaat het met jou? Alles goed?
- 20 Met mij *gaat het goed*.
- 21 Bedankt voor het gesprek en tot snel!

- b** Doe de oefening nog een keer met een medecursist.
Lees de zinnen voor. De medecursist herhaalt ze. Wissel daarna van rol.
Neem de oefening op met jullie telefoons. Dan kunnen jullie de opnames thuis terugluisteren.

Oefening 14

De docent stelt een vraag en gooit een bal naar een cursist.

Krijg je de bal? Geef snel antwoord. Gebruik de gekleurde zinnen van oefening 13.

Gooi de bal dan naar een ander en stel de vraag nog een keer.

Voorbeeld:

Ik ben Iwan en ik woon in Zaandam. (gooi de bal naar een andere cursist)

Ik ben ... en ik woon in ... (gooi de bal naar een andere cursist)

Ik ben ... en ik woon in ... (gooi de bal naar een andere cursist)

Oefening 15

Luister naar de zinnen van oefening 13a op de website bij dit boek.

Luister ook naar de opnames van jezelf op je telefoon die je bij oefening 13b hebt gemaakt.

Let op je uitspraak en je tempo. Welke zinnen moet je verbeteren?

1

2

Oefening 16

Loop rond in de klas en stel je in een minuutje voor aan een collega (medecursist).

Wissel daarna van partner.

Denk aan:

- » de begroeting: *Hallo, goedemorgen, ...*
- » je naam: *Hoi, ik ben ...*
- » je leeftijd: *Ik ben ... jaar*
- » je opleiding: *Ik heb een opleiding/studie gedaan voor ...*
- » je woonplaats: *Ik woon in ...*
- » je vorige werk: *Vroeger werkte ik bij ...*
- » je geboorteplaats: *Ik ben geboren in ...*
- » je woonplaats: *Ik woon in ...*
- » kinderen, relatie: *Ik heb ... kinderen en ik ben (wel/niet) getrouwd/Ik heb een relatie met ...*